

Opłata prenumeracyjna za Kronicke Wiadomości Krajowych i Zagranicznych wynosi: a) w Warszawie rocznie: rs. 7 kop. 20 (zł. 48); b) kwartalnie rub. sr. 1 kop. 80 (zł. 12); miesięcznie kop. 60 (zł. 4).

KRONIKA

Królestwo
rs. 12 (zł. 30)
rs. 8 (zł. 20)
wie taż sama
Kroniki w Kro-
nem rs. 4 ro-
wartalnie za ko-
partij

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Jutro ŚŚ. PIOTRA i PAWŁA Ap.

Wschód słońca o g. 3 m. 43.—Zach. o g. 8 m. 23.

Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmie-
ście w domu Nro 391. naprzeciw Saskiego placu.

Dzisiaj rano stopni ciepła 14. wczoraj w poł. cie. 17
Wysokość wody na Wiśle stop 6.

Jutro uroczyste Święto, Kronika nie wyjdzie.

Z Petersburga, d. 9 (17) Czerwiec.

W Ukazach CESARSKICH na dniu 15 Maja za własnoręcznym JEGO CESARSKIEJ MOŚCI podpisem do rządzącego senatu wydanych, wyrażono:

1) „Skazanemu wyrokiem NAJWYŻSZEGO sądu kryminalnego w dniu 13 Lipca 1826 r. b. rzeczywistemu radcy stanu Mikołajowi Turgieniew, który otrzymawszy w dniu koronacji NASZEJ pozwolenie wrócenia z zagranicy, już do kraju przybył, również prawym dzieciom jego, spłodzonym już po wydaniu nań wyroku, Najlaskawiej nadajemy wszystkie prawa szlachectwa dziedzicznego, wszakże bez praw do dawniej posiadanego majątku, jemu zaś samemu powracamy poprzednie rangi i ordery. Rządzący senat nie omieszkaj uczynić dla wykonania niniejszego należyte rozporządzenie.“
2) „Praporczykowi Niżegorodzkiego pułku dragonów Jego Królewskiej Wysokości Następcy Tronu Wirtenberskiego, Konstantemu Timkowskiemu, który pozbawiony został na skutek wyroku jenerał-audytorjatu z d. 19go Grudnia 1849 r. wszelkich praw stanu, a obecnie dosłużył się do rangi oficerskiej, w celu udzielenia mu takiejże łaski, jaka Ukazem NASZYM z dnia 17go Sierpnia r. b. okazaną została innym osobom, przeciw którym tenże wyrok był wydany, nadajemy Najmilszściwiżej dawne co do pochodzenia prawa, jakich używał przed wydaniem wyroku, lecz bez prawa do dawnego majątku. Senat rządzący nie omieszkaj uczynić dla wykonania niniejszego należyte rozporządzenie.“

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

JO. Książę Gorczakow, Głównodowodzący 1szą armją, Namiestnik JEGO CESARSKIEJ MOŚCI w Królestwie wraz z małżonką i córkami Zofią i Olgą frejlkami dworu ICH CESARSKICH MOŚCI, w dniu wczorajszym wyjechał raczył do Skierniewic.

Tamże udali się JJWW.: jenerał-adjutant JEGO CESARSKIEJ MOŚCI Paniulin, Warszawski wojenny jenerał-gubernator; jenerał-lejtnant, senator hr. Tolstoj; jenerał-lejtnant jenerał-kwaternistrz 1ej armji Buturlin;

jenerał-major świty JEGO CESARSKIEJ MOŚCI hr. Tolstoj; rzeczywisci radcy stanu: Kruzensztern, szambelan dworu JFGO CESARSKIEJ MOŚCI; Uruski marszałek szlachty gub. Warszawskiej, Karnicki sekretarz stanu przy radzie administracyjnej, Khuszyn dyrektor wydziału w kom. rząd. spraw wewn. i duch., Andrault prezydent m. Warszawy, baron Zass członek Warszawskich departamentów rządzącego senatu, Petrow dodesekretarz stanu przy radzie administracyjnej, jakoteż radcy stanu: baron Fersen urzędnik do szczególnych poruczeń przy JO. Księciu Namiestniku i Sofiano urzędnik kancelarii dyplomatycznej.

— W upłynionym tygodniu, po ukończeniu zwykłych examinów szkolnych, odbyły się akty uroczyste we wszystkich prawie tutejszych instytucjach naukowych. Nowe pokolenie weszło w skład społeczeństwa naszego — witamy je ze współczuciem, bogdajby usprawiedliwiło pokładane w niem nadzieje. dowodząc w czynie, że potrafi urzeczywistnić i obrócić na pożytek ogółu, wykształcenie, do którego drogi i sposoby osiągnięcia go, wskazane są w szkołach. Świadectwo jakie po przejściu naukowych szczebli, otrzymują w świat wychodzący uczniowie, jest dopiero pierwszym krokiem do dojrzałości; kto dobrych zaczątków sposobnie użyć potrafi, kto nie powstrzyma się na drodze pracy i trudów około ciągłego wydoskonalenia umysłu i skrzętnego zbierania wiadomości, ten tylko może mieć nadzieje, iż stanie się użytecznym członkiem społeczeństwa; ci zaś, którzy sądzą, iż z uderzeniem ostatniej godziny szkolnej, nastąpiła dla nich chwila folgi, ba, zupełnego może już wypoczynku, że uzyskany patent nadaje im prawo do rzucenia się pełnemi piersiami w życie i pohopnego użytkowania z jego lekkiej a ponętnej strony, ci zaiste, zmarnują w sobie wszelkie dobre zawiazki i pożyteczne ziarno, i staną się smutnym a bezpłodnym chwastem, co zagłusza wszelką żywotność, wszelką siłę, wszelkie zasoby narodowe.

Te uroczyste obchody, które wskazują nam każdorocznie na czem i jak trwało przyszłość naszą budować wypadnie, rozpoczęły się aktem uroczystym, odbytym w zeszły czwartek w instytucji

szlacheckim, który raczył zaszczyścić obecnością swoją JO. Książę Namiestnik Królestwa, otoczony gronem znakomitych dygnitarzy duchownych, wojskowych i cywilnych. Na ten akt, tak jak każdorocznie, zebrała się znaczna ilość obywateli i rodziców uczących się młodzieży. Po zagajeniu aktu przez p. o. dyrektora instytutu, radcę stanu Kiewlicza, odczytaniu wypracowań i wypowiedzeniu deklamacji w różnych językach, JO. Książę Namiestnik raczył własnoręcznie oddawać tak nagrody i pochwały odznaczającym się pilnością w naukach uczniom, jakoteż patenta kończącym instytut, z pomiędzy których otrzymał medal złoty Stanisław Gliszczyński, srebrne zaś: Hossman Edward, Moldenhuwer Alexander, Gockowski Tadeusz i Kiślanski Władysław.

W piątek akt uroczysty odbył się w instytucji gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa w Marymoncie, o czem już wczoraj szczegółowo donosiliśmy, dnia zaś wczorajszego miał miejsce w gmachu Kazimierowskim także akt z ukończonych nauk w gimnazjach Gubernjalnem, Realnem, szkole sztuk pięknych, jakoteż szkołach filologicznych. I tutaj Jaśnie Oświecony Książę Namiestnik raczył przewodniczyć, w towarzystwie JJWW. JX. Fijałkowskiego, arcybiskupa metropolity warszawskiego, JX. biskupa podlaskiego, radcy tajnego Muchanowa, dyrektora głównego w komisji rządowej spraw wewnętrznych i duchownych, kuratora okręgu naukowego warszawskiego i innych znakomitych osób. Akt zagajony został stosowną przemową przez dyrektora gimnazjum realnego, radcę dworu Łyszkowskiego. Następnie uczniowie popisali się z pamięci z utworami z cenniejszych autorów, i odczytywali własne swe prace w językach: polskim, rossyjskim, łacińskim, francuskim i niemieckim. Tym zaś z nich, którzy w ciągu roku szkolnego odznaczyli się dobrem sprawowaniem i postępem w naukach, JO. Książę Namiestnik raczył własnoręcznie rozdać przeznaczone dla nich nagrody, już w medalach, już w książkach, i listy pochwalne. Otrzymali medale: z gimnazjum gubernjalnego warszawskiego: z klasy 7ej: Ignacy Kozuchowski. Z gimnazjum realnego,

Annuncjata.

POWIEŚĆ HISTORYCZNA

przez

Zygmunta Kaczkowskiego.

Tom I.

(Ciąg dalszy).

Taka też nagroda spotkała i perorującego ze stołu młodzieńca, i trzeba mu to przyznać, że na nią rzeczywiście zasłużył. Mówił on bowiem nietylko ozdobnie i płynnie, ale i ze znajomością rzeczy, godną powszechnego uznania. Wszystkie zdarzenia bezkrólewia, lubo epoka ta jeszcze wtedy nie była częścią narodowej historii, znał on nietylko ze słuchu, ale i z dokumentów publicznych, które niejednokrotnie przytaczał; zdarzenia te przedstawiał on z historyczną skrupulatnością a co ważniejsza, umiał je nietylko historycznie ze sobą zestawić, ale określił także ich dziejowe znaczenie, z którego punktu jednocześnie bardzo jasne rzucił światło i na politykę ów-

czesną, dając przytem do zrozumienia, co ta polityka już uczyniła i co jej jeszcze do uczynienia zostaje. Krótko mówiąc, pomiędzy szlachtą ówczesną, — umiejacą czyny spełniać, ale rzadko się zastanawiać nad niemi, umiejacą czuć głęboko i żywo stanowiące o sprawie publicznej zdarzenia, ale nie znającą się wcale na tem, co jest polityczną rozważką, — zajaśniał on w tej chwili jak lampa oliwna, przy której świetle promiennym, jego słuchacze, po raz pierwszy dziś podczas bezkrólewia, zajrzeli czystem okiem w swe własne serca i po raz pierwszy także objeli okiem cały ten chaos wypadków od razu, który dotychczas oglądali tylko częściowo, pod promieniami chwilowych żądź i uniesień. Była to ze strony młodzieńca niepospolita zasługa. Umiano też ją ocenić i uszanować — i kiedy zaraz z początku jego perory poodkrywano głowy i pochowano szable do pochew, — teraz go słuchano z wyteżoną uwagą i była cisza, jak podczas nabożeństwa w kościele.

Widząc tę przewagę, ten spokój, to uczucie uszanowania, rozlane po całym tem zgromadzeniu, niedawno jeszcze tak wzburzonym i rozszroczonym, można było być już zupełnie pewnym, że jakiegokolwiek ostateczne wrażenie

wywrze ta mowa młodzieńca, szlachta już ani pomyśli o wznieceniu na nowo dawnego zgiełku, i krew braterska pozostanie w całości, czyli mówiąc ówczesnem słowem: uchowa się na lepsze czasy Rzeczypospolitej.

Takiem też napełniony przekonaniem gospodarz domu, całkiem ze swego przerażenia ochłonał i słuchając tej mowy z najprzykładniejszem oczewiście zajęciem, patrzył nietylko z wyrazem nieskłamanej wdzięczności, ale prawie z nabożeństwem na mowę.

Tak przysłuchiwali się także i inni.

Nie należy jednakże myśleć, ażeby pomiędzy słuchaczami nie znajdowali się także i tacy, którzy tej mowy nie potrzebowali zupełnie, bo w potrzebie koniecznej, byliby ją także potrafili powiedzieć. W ówczesnej Polsce bowiem, lubo nieuctwo było powszechnem, a i uczoneść nawet taka, jaką można było nabyć w ówczesnych szkołach, nie dawałaby jeszcze rzeczywistej oświaty, nie brakowało przecież na ludziach oświeconych istotnie. Oświata ta, której treść główną stanowiła tylko owa moralna, tradycyjna, obyczajowa spuścizna, w dawniej Polsce na wszystkich niemal szlacheckich domach nieoddzielna od spuścizny ma-

z klasy 7ej kursu 2go, z oddzialu mechanicznego: Ludwik Domański, Jan Barwicki; z oddzialu chemicznego: Juljan Żaliński, Edward Kaczkowski, Marcin Solecki, Adam Stanisławski, Roman Wawnikiewicz.

Po ukończeniu aktu, JO. Książę Namiestnik przeprowadzony przez JW. tajnego radcę *Muchanowa*, udał się do górnych komnat, dla zwiedzenia znajdującej się tam wystawy uczniów szkoły sztuk pięknych, gdzie za Jego Książęcą Mością podążyły również znakomite osoby, które zaszczyliły akt swoją obecnością, oraz liczne grono publiczności. JO. Książę raczył tam szczegółowo oglądać wystawione prace i utwory kształcącej się młodzieży i przy wyjściu objawił swoje zadowolenie JW. Kuratorowi, jako i całemu zwierzchnictwu szkolnemu, oraz uczniom za ich postępowanie w naukach. O tej wystawie, która w bieżącym roku więcej może niż w przeszłych zasługuje na uwagę, damy wkrótce szczegółowe sprawozdanie.

Po ukończeniu, uczniowie podobnie jak przed zaczęciem zbrali się powtórnie w kościele PP. Wizytek, gdzie uczestniczyli w dziękczynnym nabożeństwie, z powodu szczęśliwie ukończonego roku szkolnego.

Tegoż dnia o godzinie 5ej z południa, w tej samej wielkiej sali pałacu Kazimierowskiego, odbył się akt uroczysty szkół powiatowych realnych.

Korrespondencja Kroniki.

Żytomierz, d. 2 (14) Czerwca 1857 r.

Pisząc na drugi dzień po owym dniu fatalnym, który miał rozproszyć naszą biedną ziemię po przepaściach nieskończoności, nie można nie wspomnieć jak dzień ten spędziliśmy. Każdy był pod wrażeniem, jeśli nierozpaczliwej bojaźni to cichego niepokoju, a i najobrotniejszego czyli zdrowo rozumujący niemiecki był zaprzątniony patrząc na przerażonych i czyniąc sobie pytanie, jak faisz ten o końcu świata tak rażący i ubliżający religji i światłu zdrowego rozumu mógł opanować całą powszechność ludzką? U nas a może i gdzie indziej, wiarę w prawdziwość rachunku niemieckiego astronoma podniosły rozsiane tego rodzaju przepowiednie z jakichś ksiąg żydowskich. Mam przed sobą przetłumaczony wypis z Kroniki Cemach-Dawida, że roku 1725 widziana była nowa gwiazda skutkiem której były straszne burze, od których runęły wielkie gmachy i kamienne domy a ludzi zginęło przeszło 3,000, w innej zaś księdze ma być przepowiedziano, że ta sama gwiazda zjawi się o 5ej godzinie ranej 1 (13) Czerwca r. b. To też żydzi byli u nas w prawdziwym szale trwogi i przerażenia; my zaś w dniu tym spędzili kilka godzin nie na naradach jak zapobiedz kataklizmowi świata, który miał zrzucić ognisty czy wodnisty kometa, ale tym kłeskom jakie los nieprzyspany zrzęda między ludźmi, to jest uczestniczyliśmy w odbywającym się tygodniowym posiedzeniu towarzystwa dobroczynności. Gorąco i pocziwie krząta się i pracuje nasza garstka dobroczynnych osób około niesienia pomocy cierpiącym

terjalnej, — lubo nowoczesne wyobrażenia niemal żadnej do niej nie przywiązują wagi, — była jednak skarbem tak wielkim, że niepotrzeba było do niej nie więcej tylko dobrej woli i wrodzonego rozsądku, ażeby nią samą wszystkim obowiązkom podolać a w danym razie nawet i wielkim czynom wystarczyć. — Dziś tej tradycyjnej oświaty, na której niegdyś opierały się domy a z której snuł się także w największej części tak wspinały i świetny żywot całego narodu, nie masz już ani śladu, bo, przyznajmy to sobie otwarcie, samiśmy tę nie złotą zerwali, po której z ojców i dziadów spływały na nas te skarby, — i jak nam źle jest z tem dzisiaj, jak pomimo całej naszej nauki, literatury, kunsztów i w ogóle całej dzisiejszej cywilizacji, nie umiemy owęj zaschłej krynicy starych cnót niezem zastąpić, widzi to każdy, kto tylko nie chce nie widzieć, przyzna każdy, kto ma dobrą wolę do przyznania słuszności. Dzisiaj tedy może już tylko cienie tej pradziadowskiej tradycyjnej oświaty blakają się między nami, — lecz wówczas jeszcze żyła ona w całej swjej pełni; i ona to była owem źródłem tajemnym, które pomimo długoletniej ciemnoty i nieuctwa za Sasów, przechowywało przecież w sobie taki zasób

braci swojej. Oby tylko wytrwali w tém świętym dziele żywej miłości bliźniego spraw to dobry Boże, a nadewszystko oby się nie zrażali pokątną krytyką czynności swoich pamiętając że to dziś takie czasy iż ludzie o wszystkiem mędrkują i sami leniwi w dobrych uczynkach skorzy są nicować sprawy drugich. Dawniej, mówi J. I. Kraszewski (") pracownik na każdym polu pocziwej pracy, spokojny rzucał ziarno, a grzało mu słonko i śpiewał skowronek i wiatr go ochładzał, a pocziwi ludzie pozdrawiali z gościnną słowem. Dopomóż Boże! a dziś pracownik bojować musi o to pole, skrapiać je swoim potem a krucy kraczą mu nad głową, a przechodnie proszeni i nie proszeni badają co się to tam takiego robi i śmieją się że nie tak jakby to oni z założonemi rękami wymyślili.

Mówiąc o naszym towarzystwie dobroczynności nie mogę nie wspomnieć o majówce czyli zabawie majowej odbytej tu d. 27 z. m. we Wrangłowce to jest w lasku odległym od miasta o 4 wersty, a zarządzonej przez toż towarzystwo na dochód ubogich. Zabawę tę stanowił tak nazwany bazar czyli przedawanie przez damy rozmaitych przedmiotów, jako to: herbaty, cukrów, pomarańcz it. d. po cenach jakie kupujący z hojności dla ubogich ofiarowane raczy. Przyjęły na siebie to zajęcie się dostojne osoby: JW. generałowa Otrosimowa, marszałkowa Mikuliczowa i Niewmierzycka, prezesowa Podhorodeńska, panie: Kaczkowska, Jełowicka, Kochowa, Puczkowska i Terajewiczowa z przybranemi do pomocy młodemi paniami, a były to bez przesady powiedzieć można, najpiękniejsze i najwdzięczniejsze kwiaty naszego Wołynia.

Dzień był pogodny, zebranie liczne i świetne, a ożywienie się wszystkich jednym celem przyniesienia pomocy biednym, miało tak przejmujący urok, iż każdy czuł się szczęśliwym tem największem szczęściem, jakie dać może pospolne miłowanie się ludzi między sobą, a gdy o zmroku stoły handlowe ubrane w kwiaty i kryształły zajaśniały światłem, gdy lasek sosnowy gdzie stoły te poustawiane były, oblany został blaskiem tysiąca lamp kolorowych, a dom szwajcarski tam znajdujący się, festonami takichże lamp zapłonął, a tu i owdzie w łunie tych świateł, tłumne krażą grona, a tam pośrodku na przygotowanej arenie nadobne tańczą pary to zaprawdę był to widok tak czarownego złudzenia jakby się działa jaka fantastyczna nieziemska scena. Takie efektowe urządzenie zabawy winni byliśmy p. deputatowi cywilnej izby Cieszkowskiemu, a dla ubogich przyszło ztąd 50.) rs
A. K.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Depesze Telegraficzne.

Paryż 24 Czerwca. (Z rana). W uzupełnieniu wczorajszych doniesień co do rezultatu wyborów z prowincji, dodamy, że pan Montalembert nie utrzymał się w Doubs, a pan Durfort de Civrac w Baupreau (Maine et Loire). Jenerał Cavagnac nie utrzymał się w Meurthe, Marne, Mor-

skarbów moralnych, że kiedy przyszły czasy po temu, to nie zabrakło krajowi mężów, przypominających cnotami swemi wieki Zygmuntów i Kazimierzów. Toż i tutaj, jakeśmy to powiedzieli powyżej, nie brakło słuchaczy takich, którzy sami ze siebie znali dokładnie położenie kraju ówczesne — a jeżeli słuchali tej mowy z równem całemu zgromadzeniu zajęciem, to czynili to przedewszystkiem dla dania ze siebie przykładu innym, a nareszcie i dlatego, że zawsze młodzieniec, objawiający niezwykajne zdolności a do tego energję i śmiałość, do wystąpienia publicznego konieczną a nie zawsze towarzyszącą zdolnościom, w samej rzeczy godzien jest tego, ażeby pilną nań zwrócić uwagę. Takimi też byli w samej istocie dwaj poważni mężowie, którzy stojąc przy końcu długiego stołu, na którym stał młody mówca, od początku jego mowy do teraz, śledzili z najpilniejszą uwagą każde słowo powiedziane przez niego. Jednym z nich tedy był podkomorzy sieradzki, białowłosy starzec już wtenczas, szanowany powszechnie nie tylko jako princeps nobilitatis, ale i jako człowiek znamienitego rozumu, — drugim zaś Jmé pan stolnik Szadkowski, szlachcic ciekawy, wszystko wiedzący i będący jakby żywą

bihan, Nord i Vaucluse. Nie wiemy jeszcze rezultatu jego kandydatury w Lot.

Paryż 25 Czerwca. Dzisiejszy *Moniteur* ogłasza rezultaty 25 nowych wyborów na prowincjach, z których dwa wypadły na korzyść opozycji. Dotychczas licząc razem z Paryżem, wybrano 256 deputowanych, z których o s m i u należy do opozycji.

Madryt 21 Czerwca. Hrabia Błudow, drugi sekretarz poselstwa CESARSKO-ROSSYJSKIEGO, przybył tutaj.

Nominacja księcia Rivas na posła hiszpańskiego w Paryżu, zdaje się nie ulegać już wątpliwości. Rząd francuzki życzy sobie tego i poseł francuzki w Madrycie, margrabia Turgot, gorliwie popiera ten interes. (*Neue Pr. Ztg.*)

A N G L J A.

London 22 Czerwca. Przedwczoraj Królowa, książę Albert, księżniczka Wiktorja, książę Fryderyk-Wilhelm pruski i arcy-książę Ferdynand-Maxymiljan, udali się do Brompton aby znajdować się przy otwarciu muzeum w Kensington.

Według wiadomości z Przylądka Dobrej Nadziei sięgających do 29 kwietnia, gubernator sir G. Grey otworzył w dniu 7 kwietnia parlament tej kolonji. W mowie zagajającej wyraził zadowolenie swoje z przybycia i zachowania się legji niemieckiej. Dochody skarbu kolonji na rok bieżący podawane są na 387,000 fst., co w porównaniu z zeszłym rokiem wykazuje powiększenie 80,000 fst.

Naczelný wódz armji angielskiej książę Cambridge wydał postanowienie tyczące się kształcenia naukowego prostych żołnierzy i podoficerów. Według tego postanowienia każdy żołnierz winien do wyznaczonej mu szkoły tak długo regularnie uczęszczać, dopóki nie nabędzie potrzebnej wprawy w czytaniu, pisanju i rachunkach. Dowodzącym oficerom zalecono służbę tak zarządzać, żeby każdy żołnierz przynajmniej cztery godziny w tygodniu mógł znajdować się na nauce w szkole i żaden prosty żołnierz nie może zostać sierżantem dopóki przepisanej biegłości w tych elementarnych naukach nie nabędzie. Wyjątek od tej reguły w takim tylko razie jest dozwolony, jeśli żołnierz zasłużył na ten awans w obec nieprzyjaciela. Inaczej przy awansie — obok równych zupełnie zasług — ten ma mieć pierwszeństwo, który okazał największą biegłość w naukach. Podoficerowie mają odbywać wyższy kurs nauk.

Fregata amerykańska *Niagara* przygotowawszy się należycie w Portsmouth do przyjęcia liny telegrafu elektrycznego transatlantyckiego, odpłynęła przedwczoraj do Liverpool dla wzięcia tej liny na pokład.

W wydanej dziś niebieskiej księdze (zbiór dokumentów urzędowych w pewnej sprawie) czytamy, że sir John Bowring w dniu 28 stycznia w imieniu rady wykonawczej (*executive Council*) w Hong-Kong prosił o 10.000 fst na potrzeby obrony tej kolonji, z dodaniem, że ta summa winna być uważaną jako zaliczenie które później jako wynagrodzenie kosztów wojennych od rządu chiń-

gazetą wszystkich wydarzeń.

Kiedy więc perora młodzieńca już się wido- cznie zaczęła zbliżać do końca i cichym szep- tem nie można już było popsuć sprawionego przez nią wrażenia, podkomorzy sieradzki, który się długo przez okulary przypatrywał twarzy wdzięcznego mówcy, trącił w łokieć stolnika i spytał:

— Proszę waści, a jakże mu imie temu o- ratorowi?

— To jest Imé pan Bierzyński, — rzekł na to stolnik, — jako się pokazuje, mówca wca- le ozdobny.

— Ale co to ozdobny! — zawołał podko- morzy, zdejmując okulary z orlego nosa i cho- wając je w safianową pochewkę, — waszmość za mało powiadasz, bo tam nietylko ozdoba, nietylko *sensus* jak trzeba, ale i zręczność tak sprawna, że zaręczam W Panu, dawno już nie słyszałem tkz obrotnego a przytem tak kształ- tnego języka. Przyłóżno waść tylko uwagi, toż to cytuje *exempla* z historii, pierwsze lepsze, jakie mu się nawina, a przecie mu się każdy tak obraca na końcu, jak mu tego po- trzeba, i z każdego umie wyciągnąć powód na swój zręcznie tajony *proposit*. Umieć do-

skiego zażądaniem będzie. Tę sumę udzielił pan Labouchere z przychyleniem się pierwszego ministra. W dniu 13 marca pan Bowring zażądał znowu 10,000 fst., ale dotąd żądaniu temu nieuczyniono zadość. (Pr. St. Anz.)

Londyn 23 Czerwca. Arcy-książę Ferdynand-Maxymilian odwiedził wczoraj miasto Portsmouth, gdzie władze miejskie i portowe przygotowały dla niego uroczyste przyjęcie. Arcy-książę za kilka dni odpłynie z Sheerness do Belgii.

Dzisiaj odbywa się w Londynie meeting w przedmiocie wzniesienia pomnika Roberta Clive. Dzisiaj bowiem jest sto lat jak jenjalny awanturnik Robert Clive odważył się na stoczenie bitwy pod Plassy; mając tylko 3,000 ludzi a między nimi zaledwie 1,000 europejczyków, pobił na głowę armię Sarajah Dawlah, liczącą 55,000 ludzi, a przez podbicie Bengalu położył węgielny kamień potęgi angielskiej w Indjach wschodnich. Towarzystwo handlowe wschodnio-indyjskie ofiarowało 500 fst. na ten pomnik.

Odkryto że istnieją jeszcze potomkowie w prostej linii, siostry Szekspira Joanny. Poszła ona za niejakiego pana Hart, którego ósmy z porządku potomek mieszka w Tewkesbury w Anglii, pod nazwiskiem Thomas Shakespeare Hart. Potomkowie rodziny Szekspira w linii męskiej dawno wymarli.

— Wczoraj pod przewodnictwem księcia Alberta przy asystencji biskupa Londynu i sześciu innych biskupów, tudzież lorda Granville, odbyła się konferencja w przedmiocie wychowania ludowego. Po mowie zagajającej księcia Alberta, która z zapalem została przyjęta, sekretarz odczytał raport, według którego od roku 1839 przeszło 2 milj. fst. wydane zostały przez rząd na budowę szkół, a 1,200,000 fst., na ich utrzymanie. Lord Brougham uważał za potrzebę zjednać i pełną wpływu klasę fabrykantów dających robotę, na korzyść celów tego zgromadzenia. Według niego nie tyle idzie w Anglii o tworzenie szkół dla dzieci jak raczej o dostawienie dzieci szkołom. Biskup Oxford żalił się na upadek powagi i władzy rodzicielskiej a wzrastające nieposłuszeństwo młodzieży. I w tem według niego polega zaród wielkiego złego. Kilku innych duchownych przemawiało w podobnymże duchu.

Dzisiaj konferencja ta odbywać ma drugie posiedzenie, na którym pojedynczo kommissje prace swoje rozpoczną. (Neue Pr. Ztg.)

A U S T R J A.

— *Oestr. Corresp.*, w półurzędowy dziennik austriacki, zawiera następujący artykuł:

Francuzki *Moniteur* zasługuje na zupełną wiarę i zaufanie kiedy mówi o interesach Francji lub o czynach zarządu francuzkiego. Ale co do raportów jakie mu przysyłają jego korespondenci względem wypadków i położenia obcych państw, ten dziennik, tak samo jak każdy inny, nie może bezwarunkowo ręczyć za ich dokładność.

Z uwagi na szanowną pozycję *Monitora*, ubolewać należy, że jego korespondencje z Jassy wiodocznie noszą cechę ducha stronnictwa i że mogą

brze historję, nie powinna to być nowina, boć to jest pierwsza rzecz po paciery; ale umieć ją tak, aby jej jako broni używać w perorach, jest to zawsze zasługą. A używać jej zręcznie i z dobrym skutkiem, to już nawet i sztuka. A tę sztukę, ile uważam, posiada ten młodzieniec w wysokim stopniu. Bo już to prawdę mówiąc, trochę on fałszem wojuje z tą swoją historją. Z przytaczanych przez niego przykładów właściwie inne wypadłyby wnioski. Nie dlatego przegrawali polacy, że ich niecierpliwość gubiła, ano częściej dlatego, że się zbyt długo ociągali ze sprawą. Nie raz i nie dwa byłaby Polska i niewiedziała o Ordzie, gdyby jej byli drogę zastąpili zawczasu a nie aż wtenczas, kiedy już była u Lwowa, albo i dalej. Ale u niego ztąd nauka przeciwna, w czem zresztą na dzisiaj niewymownie go chwale, bo tak mówić powinien. W drugim już wniosku jest za to prawy jak trzeba, bo istotnie dlatego omijały nas z naszych zwycięstw korzyści, że nas stać było na to, aby się zerwać i pobić, ale nie umieliśmy nigdy wytrwać do końca w imprezie, co też i bardzo zręcznie powiedział. Ale że taki młody i tańs już wprawny! Rozważając to sobie, tak myśli, żeby to kiedyś mogła być z tego pocie-

wprowadzić w błąd opinię publiczną. Oskarżenie o wpływ na wybory przez system postrachu jakie wymierza przeciw kajmakanowi i rządowi multańskiemu korespondencja z Jassy 19 maja ogłoszona przez *Monitora* w numerze z 14 czerwca, nie ma zatwierdzenia w żadnym sposobie przez wiarogodne raporty które mamy przed oczami.

Raporta te ani wzmianki nie zawierają o tych przekroczeniach, jak na przykład o zagrożeniu kijmi, naczelnikom korporacji, dla zmuszenia ich do podpisywania petycji przeciw połączeniu Księstw. Duch prawości ozywający księcia Vogorides czyni podobne oskarżenie niepodobnym do wiary. Jeśli korespondent z Jassy nazywa skandalicznym manewrem to że kajmakan dał trzydzieści patentów oficerskich w milicji prawie wyłącznie synom wyborców, to rzeczywiście przyznać należy, że w obec terażniejszego prawa wyborczego w Mołdawji trudno byłoby mianować na oficerów w milicji, kogo innego jak synów wyborców, skoro temi oficerami mają być krajowcy. Książę kajmakan, mówi dalej ta korespondencja, przesłał tysiące patentów na bojarów, dla rozdawania ich przychylnym rządowi wyborcom na prowincjach. Na to powiemy, że książę nie ma prawa dawania takich nominacji, a zatem dane przez niego nie miałyby żadnej ważności.

Mamy powód przypuszczać tu, że *Moniteur* pomieszał atrybucje kajmakanji (tymczasowej rady administracyjnej) według statutu organicznego, z atrybucjami kajmakaną nadzwyczajnego, który sam tylko przez czas swojego urzędowania wykonywa wszelkie prawa hospodara. Bajka o tych mniemanych tysiącach patentów bojarskich *in blanco*, nosi na sobie zbyt uderzającą cechę przesady, żeby potrzebowała zbijania lub urzędowego zaprzeczenia.

W ogóle winniśmy powiedzieć, że wiadomości nadeszłe tu z Jassy oddają zupełną sprawiedliwość najzupełniejszej bezstronności i rozsądnemu postępowaniu księcia Vogorides w trudnym swoim stanowisku. Prócz tego jest to faktem niewątpliwym że większość przeważna ludności mołdowskiej przeciwną jest dążnościom unjonistów. (Le Nord.)

F R A N C J A.

Paryż 23 Czerwca. Jak przewidywano powszechnie, opozycja tam tylko znalazła powodzenie, gdzie miała jednego tylko kandydata. Tam gdzie było dwóch kandydatów, stanowcza wyższość okazała się bez wyjątku za temi, których popierały *Presse, Siècle i Journal des Débats*, przeciw tym których przyjęły *Courrier de Paris i Estafette*. Zdaje się zatem, że w okręgach gdzie skutkiem braku absolutnej większości wypadnie przedsięwziąć balotowanie, kandydaci tej ostatniej listy ustąpią zupełnie swoim szczęśliwym współzawodnikom. Mówiono dziś, ale nie ręczymy za to, że generał Cavaignac ustępuje miejsca w trzecim okręgu swemu współzawodnikowi opozycyjnemu panu Bethmont. Słyszeliśmy także, ale nie możemy zapewniać, że obliczenie głosów w 4ym okręgu

cha, żeby tylko zacność była przytem i cnota. I powiadasz waść, że to nasz, sieradzanin?

— Jest on nibyto nasz a niby nie nasz, — rzekł na to stolnik, — i jakto mówią, kiedyby było z niego co dobrego, mogliśmy się przyznać do niego, a kiedy ładaco, to wyprzeć.

A na to podkomorzy z uśmiechem:

— Waszmość zawsze po staremu na dwoje.... aleć tu przecie dawniej był między nami Bierzyński, jeśli mnił pamięć nie myli, nowogródzki podstoli, który miał za sobą Wesslównę, podskarbiego powinowatą a który posiadał dziedzicznie wieś Gozdawkę po Wesslach.

— Otóż ten podstoli, — mówił dalej stolnik Szadkowski, — to był ojciec tego młodego, ale był on nie Sieradzanin, tylko z Litwy przychodzień...

— Panie bracie! — zawołał na to podkomorzy, — ten Bierzyński nie był z Litwy przychodzień...

Powiedziawszy wszakże te słowa za nadto głośno, spostrzegł się starzec, i nie chcąc przeskadzać perorze, która jeszcze wciąż trwała, wziął stolnika pod ramię i zaprowadził go

okazało stanowczą większość dla kandydata rządowego p. Varin.

W ogóle podobno pokazało się z obliczenia dwóch obozów w Paryżu, że opozycja ma 96,000, a rząd i 10000 obrońców. Uderzyła powszechnie ta okoliczność, że cyfra opozycji jest prawie ta sama, jaką mieliśmy w pierwszym głosowaniu po grudniowym Coup d'Etat. Zresztą jesteśmy przyzwyczajeni widzieć stolicę dzielącą się na dwa stronnictwa prawie równe, wtenczas, kiedy cała Francja zdaje się wznosić jedną chorągiew.

Jeśli rząd nie miał dostatecznego szczęścia w wyborach paryzkich, za to wybory departamentowe, dotąd przynajmniej zapowiadają mu prawie niepodzielne zwycięstwo. Dotąd nie mamy dziesięciu deputowanych opozycyjnych, a między nimi połowa takich, którzy zapewne odmówią przysięgi. Generał Cavaignac we wszystkich departamentach gdzie się przedstawiał, został zwyciężony. Nieutrzymanie się pana Montalembert w Doubs, jest także dużo znaczącym faktem.

Uważano, że okręg milowy, a mianowicie Belleville, gdzie zawsze objawił się wysoki zapal napoleoński, tym razem głosowały w znacznej części za kandydatami republikańskimi. Jest to skutkiem tej okoliczności, że droższymi mieszkańcy wprowadziła wielką liczbę robotników paryzkich za mur akezyowy. Zauważano także, że dwaj merowie pomieszczeni na liście kandydatów rządowych nie utrzymali się.

— Jutro w St Cloud obiad i przyjmowanie przed wyjazdem Cesarza do Plombieres. Zapowiedziana podróż Cesarza do Osborne ma podobno na celu zapewnienie powodzenia sprawy Księstw naddunajskich, którą Cesarz najczynniej się zajmuje. Ale przedewszystkiem nie zaręczamy za pewność tej podróży. (Ind. Belge.)

KSIEZTWA NADDUNAJSKIE.

Czytamy w korespondencji paryzkiej w *Indep. Belge*:

Nie bez wielkiego zadziwienia uważamy tu uporczywość, z jaką dzienniki austriackie, a nawet i niektóre inne niemieckie zapowiadają bliski i pomyslny wypadek „negocjacji względem projektu lorda Clarendon (sic) żądającego wprowadzenia w Mołdawji i Wołoszczyźnie połączenia czysto administracyjnego.“

Naprzód uczynimy uwagę, że projekt ten nie należy bynajmniej do lorda Clarendon; przeciwnie był on jasno przedstawiony w ostatnim okólniku Fuad paszy, wówczas ministra spraw zagranicznych w Turcji. Że Anglja teraz specjalnie radziła Porcie przyjęcie tego *mezzo termine* dla ułatwienia ciernistej kwestji Księstw, to nie ulega wątpliwości. Ale chociaż ten projekt ciągle był zalecany Francji, gabinet Tuileries dotąd stanowczo odmawia przychylenia się do niego; niepodobna zatem, i mamy w tym względzie zupełnie pewne zaprzeczające wiadomości — żeby p. de Bourqueney otrzymał rozkaz przyzwolenia na ten projekt.

Trzymać się ściśle i niezmiennie ducha i litery traktatu 30 marca, było i jest dotąd postanowieniem powziętem przez rząd francuzki. Dla tego

w najodleglejszy kąt sali. Tam stanawszy na przeciw niego, tak dalej mówił:

— Ten Bierzyński nie był przychodniem, bo ja sam jeszcze pamiętam Bierzyńskiego starego, który był tutejszy i tutaj mieszkał. — Był to, jak mi się zdaje, ojciec podstolego, a dziad tego młodego. Był on wtedy ubogi, ale pomnę to dobrze, chociaż młody jeszcze byłem natenczas, że powiadano o nim, jakoby był zubożałym i to przez niefortunne procesy. O! otóż teraz dopiero mi to na pamięć przychodzi. Powiadano tak tedy, że jego przodkowie, to jest tego starego, którego ja zapamiętam, mieli tutaj znaczną fortunę, którą przez długoletni proces z Mączyńskimi stracili; przypominam sobie to nawet, że wyliczano naówczas posiadane niegdyś wsie przez Bierzyńskich które teraz, jeśli się w tem nie mylę do naszego Kasztelana należą.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

